

כמוזכר לעיל, לפי תירוץ אחד בתוס' אין מותר זאת אלא כשיש תכלת. ולפי תירוץ אחר אף כשיש תכלת אסור מדרבנן.

דף מ

סט. מה הדין באופנים דלהלן?

א. טלית של בגד וכנפיה של עור, ולהפך.

ב. הטיל ציציות לטלית בעלת שלש כנפות והשלימה לארבע; הטיל לבגד שאינו גמור ואח"כ גמרו.

ג. הטיל למוטלת.

א. רבא אמר, וכן נאמר במערבא בשם רבי זירא: היא של בגד וכנפיה של עור – חייבת. היא של עור וכנפיה של בגד – פטורה. רב אחאי הולך אחר הכנף (ונוהג להפך. רש"י).

הלכה כרבא. ואפילו הבגד עגול ועשה לו כנפות ממין הפטור – חייב בציצת (עפ"י או"ח י, ד משנ"ב ובאה"ל; אג"מ ח"א, ב). ואפילו אין בבגד שיעור חיוב ללא השלמת העור (עפ"י חו"א ג, לג). יש מי שכתב שירא שמים יחמיר לעצמו לכתחילה שלא לעשות הכנף אלא ממין הבגד (כף החיים י, י).

מדברי הנצי"ב (משיב דבר ח"א א ד"ה ואולם) משמע שאם הכנף ממין בגד אחר, הולכים אחר מין הכנף, ושונה מבגד שכנפותיו של עור דלא משכחת ביה ציציות ממין כנף.

ב. אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא: הטיל לבעלת שלש והשלימה לארבע – פסולה, תעשה ולא מן העשוי. והקשו על כך מברייטא ד'חסידיה הראשונים, ודחו לשנותה בענין אחר.

הטיל לבגד שאינו גמור, אם הגיע לתוך שלש אצבעות אחרונות של קצה הבגד – כשר, וכן היו נוהגים חסידים הראשונים. ואם לאו – פסול (כפרש"י).

א. לפרש"י, רב פפא הקשה על דין זה מדינו של רבי זירא שנראה שאין פסול משום 'מן העשוי' בכגון זה.

ב. מבואר בשיטה מקובצת [דלא כמשמעות לשון רש"י] שאעפ"י שננקוט להכשיר להטיל ציצית בכל משך ארבע סמוך לכנף בבגד גמור, אין כשר להטיל חוץ לג' בבגד שלא נגמר, כיון שדעתו להוסיף שיעור בגד החשוב בפני עצמו, הרי זה ככנף אחר ומתבטל הכנף הראשון.

ג. מדברי רבנו גרשום (מא.) משמע שאפשר להטיל ציצית לפני גימור הבגד, בעוד הוא מחובר בחוטיו לכלי האריגה [ומפרש 'כיון שבצעו' כמוש"כ הראב"ד בהל' שבת ט, כ], ואין בזה משום 'ולא מן העשוי' הגם שאינו ראוי ללבישה כמות שהוא עתה.

ד. הטיל ארבע ציציות ונקרעה כנף אחת כולה, ולדברי התוס' (בפירוש 'שמא יקרע סדינו בתוך ג') אפילו עדיין היא תלויה אלא שלא נשתייר בה שלש אצבעות מחוברות לבגד – אין רשאי לחברה כמות שהיא, משום 'תעשה ולא מן העשוי'. והרבה פוסקים נוקטים שכל שלא נקרעה כולה, מותר לחבר (טשו"ע טו, ד. והט"ו כתב להחמיר כתוס', מובא בבאה"ל שם).

כמו כן אין רשאי לחבר לבגד חתיכת בגד אחר עם ציציות, אפילו הוא אמה על אמה (כמפורש בברייטא מא).

ג. אמר רבי זירא: הטיל ציציות למוטלת – כשרה (באלו האחרונים, אעפ"י שחזר וחתך את הראשונים. רש"י).

לדעת רבא נראה (כפרש"י והראב"ד, וכן הובא ברא"ש) שזה דוקא אם נתכוין להוסיף, שכיון שעבר בבל תוסיף הלכך אין תלייתו כלום, וכשחתך הראשונות אין לחוש משום 'מן העשוי בפסול'. ואולם רב פפא חולק וסובר שדין זה אמור גם כשמתכוין לבטל הראשונות, שלא עבר בבל תוסיף.

ונקט הראב"ד (ציצית א, טו) להלכה [כרב פפא] שכשרה בין נתכוין להוסיף בין נתכוין לבטל. והרמב"ם (שם) פסק שאין כשרה אלא כשנתכוין לבטל הראשונות והתירן או חתכן, אבל נתכוין להוסיף, אעפ"י שחתך אחת משתיהן פסולה, שהרי כשהוסיף פסל את הכל, וכשהתיר או חתך התוספת, נמצא השאר מן העשוי בפסול. כל עוד לא חתך ציצית אחת – פסולה בכל ענין (ב"י; רמ"א י, ו).

דפים מ – מא

- ע. א. מהו שיעור הבגד החייב בציצית?
 ב. בגד הקטן משיעור חיוב, האם יש איסור כלאים? והאם הותר בו כלאים בציצית?
 א. שנו בברייתא: טלית שהקטן מתכסה בה ראשו ורובו וגדול יוצא בה דרך עראי – חייבת בציצית. אין הקטן מתכסה בה ראשו ורובו, אעפ"י שהגדול יוצא בה עראי – פטורה (אשר תכסה בה).
 ב. תנן: אין עראי בכלאים. כלומר, אין דין עראי בכלאים, שאעפ"י שאין הגדול יוצא בו עראי, אסור משום כלאים (רש"י עפ"י הגמרא). ואמר רב נחמן בר יצחק: וכן לענין סדין בציצית, שכיון שאין בה שיעור חיוב, יש בו משום איסור כלאים.

דף מא

- עא. א. טלית כפולה, מה דינה בציצית?
 ב. האם טלית חובת גברא או חובת טלית?
 ג. מי שבגדיו שהוא לבוש בהם פטורים מן הציצית, האם נענש על כך?
 ד. האם מטילים ציצית בתכריכים?
 ה. טלית שנקרעה בכנפותיה, האם רשאי לתפרה?
 ו. האם מתירים ציצית מבגד לבגד אחר?
 ז. האם עושים ציציות צבועות בשאר צבעים מלבד לבן ותכלת? האם רשאי לצבוע בקלא אילן את חוטי ה'לבן' בטלית שכולה תכלת כדי שיהיו כצבע הבגד?
 ח. האם מותר למסור טלית מצויצת לכוזב נכרי?
 א. טלית כפולה (שהיתה ארוכה כשתים וכפלה. רש"י) חייבת בציצית. ורבי שמעון פוטר (שאם תפשט הרי הציציות באמצע). ושנים שאם כפלה ותפרה, אפילו רק על ידי סיכות (לשון אחרת ברש"י: בתפירות רחבות) – חייבת.
 ממעשה דרבה בר רב הונא מבואר שהאמוראים נקטו כרבי שמעון.
 א. הרמב"ם פסק כרבי שמעון שפטורה בכנפות הכפולים. ואילו הרא"ש (עפ"י הרי"ף) והטור פסקו כחכמים.
 וכתב הבית-יוסף שלהרמב"ם צריך להטיל ציצית בכנפות הפשוטים. וכן דעת המרדכי. ואין